	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 1 от 9

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛЕВЕН
ФАКУЛТЕТ „ЗДРАВНИ ГРИЖИ”

ОДОБРЯВАМ:
 Декан на ФЗГ:
 (Доц. д-р А. Вълков, дм)

ВЛИЗА В СИЛА
 ОТ УЧЕБНАТА 2019/2020 Г.

УЧЕБНА ПРОГРАМА

ПО

ПРИНЦИПИ И МЕТОДИКА НА ОБУЧЕНИЕТО

ЗА ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННА СТЕПЕН
„БАКАЛАВЪР”

СПЕЦИАЛНОСТ:
„МЕДИЦИНСКА СЕСТРА”

РЕДОВНО ОБУЧЕНИЕ

ПЛЕВЕН

2019

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 2 от 9

По единни държавни изисквания: задължителна

По учебен план на МУ – Плевен: задължителна

Учебен семестър: четвърти

Хорариум: 45 часа: 30 ч. лекции и 15 ч. учебно-практически занятия

Кредити: 3

Преподаватели:

- Доц. д-р Здравка Радионова, д.м.; Ректорат 2, ст. 318 тел. 884 135
- ас. Гергана Маркова – Ректорат 2, ст. 201, тел. 884 190
- ас. Анелия Чифлигарска – Ректорат 2, ст. 201, тел. 884 190
- ас. Стела Дюлгерова – Ректорат 2, ст. 201, тел. 884 190

АНОТАЦИЯ

Обучението по учебната дисциплина „Принципи и методика на обучението” **има за цел** студентите-медицински сестри да получат основни теоретични знания и практически умения за обучението като функция на сестринската работа.

Фокус на дейността на медицинската сестра е здравната промоция, превенцията, поддържането, лечението и възстановяването, подкрепата и грижата за здравето на личността. Обучението като функция на сестринската работа е насочено към подпомагането на човека, семейството и общността в достигането или поддържането на оптимално здраве и качество на живот.

Целта на обучението е фокусиране на вниманието на студентите-медицински сестри към дидактически проблеми, характеризиращи учебния процес във висшите медицински училища. Структурата на изложението съответства на логиката на учебното планиране - учебни цели, учебно съдържание, организация и методика на обучението, контрол и оценка на постиженията на студентите. Предложен е анализ на различни модели за висше медицинско образование. Представени са съвременни постижения на дидактиката, чието използване би довело до оптимизиране на учебния процес - проблемно обучение, индивидуално и групово учене, програмирано обучение и алгоритмизация, управление на познавателната активност на студентите и др.

В края на курса на обучението си по учебната дисциплина „Принципи и методика на обучение” студентите трябва да са запознати с основните изисквания и правила при обучението на деца и възрастни (зdravi и болни) и да са в състояние да разработват програма за обучение на деца и възрастни (зdravi и болни). Знанията и уменията, усвоени в курса на обучение по „Принципи и методика на обучение”, ще се използват за теоретична основа на профилиращите дисциплини, изучавани в по-късни етапи от подготовката на студентите-медицински сестри и ще се прилагат в практическата им работа в реални условия.

2. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ:

В резултат на предвидения теоретичен курс на обучение в посочения обем и последователност на предложените теми, съгласно учебния план и настоящата учебна програма, студентите следва да **придобият нови знания за:**

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 3 от 9

- Специфичните особености в процеса на обучение при деца и възрастни (зdravi и болни);
- Основните изисквания и правила при разработването на програма за обучение на деца и възрастни (зdravi и болни);
- Различни технологии за обучение на деца и възрастни.

За да се постигнат поставените цели, формулирани за курса на обучение по „Принципи и методика на обучението” за студенти от специалност „Медицинска сестра”, ОКС „бакалавър”, трябва да се решат следните **задачи**:

- Да усвоят система от теоретични знания и практически умения за разработване на програма за обучение на деца и възрастни (зdravi и болни);
- Да прилагат на практика ефективните методики за обучение на деца и възрастни (зdravi и болни).

3. ФОРМИ НА ОБУЧЕНИЕ:

- Лекции;
- Учебно-практически занятия;
- Семинари;
- Самостоятелна подготовка;
- Консултация.

4. МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕ:

- Лекционно изложение;
- Разказ;
- Обяснение;
- Беседа;
- Дискусия;
- Демонстрация;
- Инструктаж;
- Самостоятелна работа – аудиторна и извънаудиторна;
- Наблюдение;
- Упражняване;
- Изпълнение на практически задачи;
- Работа с книга, учебник или друга помощна литература и в библиотека;
- Работа в малки групи;
- Ролеви игри;
- Писмено тестово изпитване;
- Решаване на задачи, проблеми, казуси;
- Ситуационен метод;
- Разработване на курсова работа;
- Работа в Internet.

Лекционното изложение, като най-старият метод на обучение, е основен метод за предаване на нови знания по учебната дисциплина, в логически порядък и завършен вид.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 4 от 9

Лекциите се провеждат с целия курс студенти и се осигуряват от пълнотекстови материали (на хартиен носител) и РРТ презентации, богато онагледени с фигури, таблици, снимки. Презентационните материали се представят чрез видеопроектори в лекционни зали или компютри в компютърен кабинет. Презентациите от лекционния курс се интегрират в Електронната система за дистанционно обучение (СЕДО). Те се предоставят за свободен достъп на студентите. Съдържанието на лекциите е отворено и непрекъснато се актуализира. Чрез лекционните занятия се разясняват основните елементи на учебния процес.

Практическото упражнение, като най-ефективната форма за усвояване и затвърждаване на практически умения и навици и прилагане на теоретичните знания, се провежда в малки групи, ръководи се от преподавател и се провежда в учебни зали. Всяка зала е оборудвана с компютър и мултимедиен проектор, необходими за изпълнението на практическите задачи. Обучаемите работят самостоятелно (при решаване на писмени задачи, дефиниране на специфични учебни цели, разработване на програма за обучение на деца и възрастни – здрави и болни и др.) или на малки групи (ролеви игри).

Тестовите за самостоятелна работа съдържат въпроси от отворен и затворен тип. Решават се самостоятелно от студентите по време на подготовката им за учебните занятия и за семестриалния изпит. Тестовите въпроси са представени като тестове към отделните лекции и включват само учебното съдържание по конкретната лекция или като общ тест по цялата дисциплина. Въпросите по конкретна лекция се представят в края на лекцията, а на следващата лекция/практическо упражнение се решават. Решаването на тези тестове са основание за заверка на семестъра по лекционния курс.

5. ТЕМАТИЧНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНИЯ МАТЕРИАЛ:

№	ТЕМАТИЧЕН ПЛАН НА ЛЕКЦИИТЕ ПО „ПРИНЦИПИ И МЕТОДИКА НА ОБУЧЕНИЕТО“	Часове
1.	Обучението като функция на сестринската работа.	2
2.	Учебен процес. Етапи на учебния процес. Специфични особености на учебния процес при обучение на деца и възрастни (здрави и болни).	2
3.	Целево планиране на обучението. Подбор на учебното съдържание.	2
4.	Принципи на обучение.	4
5.	Форми на обучение – структура и основни характеристики.	2
6.	Методи на обучение – видове и приложението им в учебния процес.	4
7.	Средства на обучение.	2
8.	Условия за ефективност на обучението.	1
9.	Възрастният като обучаващ се.	1
10.	Проблеми в обучението на възрастни	1
11.	Технологии за обучение на възрастни. Методиката „работа в малки групи“ – дидактическа характеристика.	2
12.	Пациентът като обект и субект в процеса на обучение	2
13.	Взаимоотношенията „медицинска сестра – пациент“ в учебния процес.	1
14.	Болният в процеса на обучение на студентите-медицински сестри.	1

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 5 от 9

15.	Професионално-педагогическо общуване. Педагогическо взаимодействие.	1
16.	Разработване на програма за обучение на пациенти и/или техните близки.	2
	ОБЩО	30

№	ТЕМАТИЧЕН ПЛАН НА УЧЕБНО-ПРАКТИЧЕСКИТЕ ЗАНЯТИЯ ПО „ПРИНЦИПИ И МЕТОДИКА НА ОБУЧЕНИЕТО“	Часове
1.	Целево планиране на обучението. Подбор на учебното съдържание.	2
2.	Технологии за обучение на възрастни. Методиката „Работа в малки групи“ – дидактическа характеристика.	2
3.	Взаимоотношенията „медицинска сестра – пациент“ в учебния процес.	3
4.	Разработване на програма за обучение на пациенти и/или техните близки.	6
5.	Семинар	2
	Общо:	15

6. ТЕЗИСИ НА ЛЕКЦИИТЕ И УПРАЖНЕНИЯТА ПО „ПРИНЦИПИ И МЕТОДИКА НА ОБУЧЕНИЕТО“:

6.1. ТЕЗИСИ НА ЛЕКЦИИТЕ:

- 1. Обучението като функция на сестринската работа (2 уч. ч).** Обучението като функция в дейността на медицинската сестра относно здравето на пациента. Роля на обучението за изграждане на полезни навици и промяна в стила и начина на живот
- 2. Учебен процес. Етапи на учебния процес. Специфични особености на учебния процес при обучение на деца и възрастни (зdravi и болни) (2 часа).** Основни понятия - определение за учебен процес и обучение. Характеристика на учебния процес. Специфични особености на учебния процес в медицинското висше училище. Структура на учебния процес – етапи. Компоненти на учебния процес. Специфични особености на учебния процес при обучение на деца и възрастни (зdravi и болни).
- 3. Целево планиране на обучението. Подбор на учебното съдържание (2 уч. часа).** Класификация на целите. Видове учебни цели. Качества на учебната цел. Елементи на специфичната учебна цел. Подбор на учебното съдържание – фактори.
- 4. Принципи на обучение (4 уч. часа).** Дефиниция на принципи на обучение. Видове принципи на обучение: за научност, нагледност, съзнателност, активност, достъпност, системност и последователност, индивидуален подход, за трайно овладяване на знанията и уменията.
- 5. Форми на обучение – структура и основни характеристики (2 уч. часа).** Основни характеристики и структура на най-често използваните организационни форми за обучение във висшите медицински училища – лекция и упражнение.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 6 от 9

6. **Методи на обучение – видове и приложението им в учебния процес (4 уч. часа).** Обяснително-иллюстративни, евристични, репродуктивно-практически и изследователски методи и приложението им в учебния процес. Традиционни методи и методи. Методи, повишаващи познавателната активност на обучаемите - програмно, програмирано, проблемно, алгоритмизация.
7. **Средства на обучение (2 уч. часа).** Видове технически средства за обучение в т.ч. и медийните (печатни и електронни).
8. **Условия за ефективност на обучението (1 уч. час).** Фактори за определяне ефективността от обучението на пациента.
9. **Възрастният като обучаващ се (1 уч. час).** Изисквания към провеждане на занятия с възрастни, характеристики на ученето на възрастните.
10. **Проблеми в обучението на възрастните (1 уч. час).** Подбор на методи за обучение на възрастни.
11. **Технологии за обучение на възрастни. Методиката „Работа в малки групи” – дидактическа характеристика (2 уч. часа).** Определение за малка група. Видове малки групи. Роля на студентите и преподавателите. Методи, използвани в методиката „работа в малки групи” - беседа, дискусия, дебат, „мозъчна буря”, рационална работа с книга, работа в малки групи.
12. **Пациентът като обект и субект в процеса на обучение (2 уч. часа).** Основни понятия – обект на обучение, субект на обучение.
13. **Взаимоотношенията „медицинска сестра – пациент” в учебния процес (1 уч. час).** Стиллове на преподаване. Специфични особености на взаимоотношенията „медицинска сестра – пациент” в учебния процес.
14. **Болният в процеса на обучение на студентите-медицински сестри (1 уч. час).** Специфични особености и проблеми, свързани с присъствието на болния в процеса на обучение на студентите-медицински сестри.
15. **Професионално-педагогическо общуване. Педагогическо взаимодействие (1 уч. час).** Общуването като възпитателен феномен – характерни особености. Култура на общуването.
16. **Разработване на програма за обучение на деца и възрастни (здрави и болни) (2 уч. часа).** Предварителна оценка на нивото на знанията и уменията на пациента (неговите близки), определяне на целите и планиране на съдържанието, подбор на съдържанието, принципите, методите и формите, реализиране на плана, оценка на резултатите от обучението (обратна връзка), роля на стимулите.

6.2. ТЕЗИСИ ЗА УПРАЖНЕНИЯТА:

1. **Целево планиране на обучението. Подбор на учебното съдържание (2 уч. часа).** В края на занятиято студентите трябва да могат да формулират специфични учебни цели според

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 7 от 9

изискванията и по данни от лекцията и да ги анализират, като разпознават качествата и елементите им.

2. **Технологии за обучение на възрастни. Методиката „работа в малки групи” – дидактическа характеристика (2 уч. часа).** Студентите да добият представа за различните технологии за обучение на възрастни.
3. **Взаимоотношенията „медицинска сестра – пациент” в учебния процес (3 уч. часа).** Студентите трябва да добият представа за различните стилове на преподаване.
4. **Разработване на програма за обучение на деца и възрастни (зdravi и болни) (6 уч. часа).** Предварителна оценка на нивото на знанията и уменията на пациента (неговите близки), определяне на целите и планиране на съдържанието, подбор на съдържанието, принципите, методите и формите, реализиране на плана, оценка на резултатите от обучението (обратна връзка), роля на стимулите. Студентите трябва да разработят програма с помощ от преподавателя за обучение на деца и/или възрастни (зdravi и болни) в рамките на сестринската компетентност с общ хорариум от 30 академични часа.
5. **Семинар (2 уч. часа).** Обсъждане на проблемите при обучението на деца и възрастни (зdravi и болни) и важноста на обучението в работата на медицинската сестра.

7. МЕТОДИ ЗА КОНТРОЛ:

Оценяване знанията на студентите се базира на предварително дефинирани критерии и се формира от **текущ контрол** и **заклучителен контрол** с критерии за **формиране на крайна оценка**. В методите за контрол, като критерии за оценка на знанията се имат предвид:

- Пълнота на усвояване на учебния материал;
- Усвоена терминология;
- Аналитични умения и способности;
- Умения за формиране на изводи и обобщения.

7.1. ТЕКУЩ КОНТРОЛ:

Текущият контрол – индивидуален, групов, фронтален и др. се осъществява по време на лекциите и учебно-практическите занятия: устно – чрез беседа и ролеви игри и писмено – чрез решаване на практически и ситуационни задачи, писмено изпитване, дидактически тестове и др. Окончателната оценка от текущия контрол се формира като средна аритметична от оценките на междинните изпитвания.

Текущият контрол се базира на учебната активност на студентите по време на учебните занятия. **Присъствието на предвидените по учебния план лекционни и практически занятия по дисциплина**, съгласно Чл. 92, ал. 1, т. 1 от Правилника за устройството и дейността на Медицински университет – Плевен и Чл. 19, ал. 1 от Правилника за организацията на учебния процес в МУ – Плевен **е задължително и е основание за заверка на семестъра** по учебната дисциплина от страна на преподавателите.

По време на учебните занятия всеки студент се оценява чрез участието и справянето му с учебния материал. Текущата оценка от контрола (ТО) включва решаване на практическа задача (ПЗ), устни изпитвания и решаването на писмени тестове за самостоятелна работна (ТС). Практическа задача се изпълнява по време на упражненията и включва елементите от

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 8 от 9

практическите занятия. Решаването на тестовете за самостоятелна работа се осъществява от студентите по време на семестъра и при подготовка на изпита. Формирането на оценката от текущия контрол – ТО се осъществява посредством зависимостта:

$$ТО = 0,30 ПЗ + 0,70 ТС$$

Тази оценка има принос при определяне на кредитната оценка и участва при формиране на крайната оценка по учебната дисциплина.

7.2. ЗАКЛЮЧИТЕЛЕН КОНТРОЛ:

Заключителният контрол предвижда провеждане на изпит в сесията за четвъртия семестър. По изключение, след съгласуване с декана на ФОЗ и преподавателя, заключителният контрол може да се проведе и в края на семестъра, но след приключване на всички предвидени занятия по дисциплината. Изпитът се провежда по график, обявен от Учебен отдел при спазване реда и процедурите според Правилника на МУ – Плевен.

Обучението по дисциплината завършва със семестриален изпит, състоящ се от писмено изпитване (ПИ) – решаване на тест и/или развиване на 2 въпроса от студентите по предварително раздаден конспект, последвано от устно събеседване с екзаминатора. Изпитът трае от 2 до 4 часа, като на студентите се поставя оценка.

Писменият тест се състои от общо 40 броя затворени и отворени въпроси. На затворените въпроси с избор на формулирани отговори, броят на твърденията в тях е четири, като отговорът е само един. На отворените въпроси отговорите варират от 1 до 4. Времето за решаване на теста е предварително дефинирано от преподавателите и най-често е до една минута за всеки отделен въпрос. За решаване на писмения тест се допускат само студентите, които имат положителна оценка (Среден 3.00) от текущия контрол и са решавали тестовете по отделните лекции.

Оформянето на изпитната оценка (ИО) е въз основа на оценките от писмения изпитен тест ПИ и/или писменото изпитване (подробен конспект на двата въпроса), устното събеседване и задължителния текущ контрол ТО, които трябва да са положителни, т.е. да са със стойност равна или по-голяма на Среден 3.00.

Оценката от писмения изпитен тест се формира по разработена скала, като за положителна (Среден 3.00) се приема оценка, за която са набрани сумарно не по-малко от 50% от общия възможен брой на верните твърдения. За всяко вярно посочено твърдение се начислява една положителна оценка (+1). За невярно посочено твърдение и пропуснато (непосочено) твърдение точки не се начисляват.

7.3. ФОРМИРАНЕ НА КРАЙНА ОЦЕНКА:

Крайната изпитна оценка ИО е комплексна и оценява цялостното представяне по време на обучението. Оформянето на крайната оценка (ИО) е въз основа на оценките от изпитния тест, писменото изпитване, разработената програма за обучение на деца и/или възрастни (здрав и болни) в рамките на сестринската компетентност с общ хорариум от 30 ак. часа, устното изпитване (УИ), задължителния текущ контрол и участието по време на занятия. Тя се формира от 3 основни компонента – 50% от писменото изпитване, вкл. писмения тест и разработената програма за обучение (ПИ), 40 % от устния изпит и 10% от общата текуща

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 9 от 9

оценка (ТО). Тя е положителна, (по-голяма или равна на Среден 3) само ако трите компонента са положителни и се определя от израза:

$$\text{ИО} = 0,50 \text{ ПИ} + 0,40 \text{ УИ} + 0,10 \text{ ТО}$$

Крайната оценка е по шестобалната система и се закръглява с точност до единица в съответствие със скалата по ECTS и се вписва в протокола, студентската книжка и главната книга. Минималната оценка за приключване на обучението е „Среден 3”, съотнесена с Европейската система за трансфер на кредити.

8. СИСТЕМА ЗА НАТРУПВАНЕ НА КРЕДИТИ

Общ брой кредити: **3**. Общият брой кредити за дадена дисциплина е определен от учебния план. Разпределението им за аудиторна заетост и извънаудиторна заетост на студентите става въз основа на спецификата на дисциплината и според изискванията на Университетската система за набиране и трансфер на кредити.

Сумарната кредитна оценка се формира от:

- присъствие и участие на лекции;
- присъствие и участие в учебно-практическите занятия;
- самостоятелна подготовка за практически занятия, тестове и др.;
- задължително решаване на практически задачи;
- разработване на програма за обучение на деца и възрастни (здравни и болни);
- самостоятелна подготовка и полагане на семестриален изпит.

9. ИЗПИТЕН КОНСПЕКТ:

1. Обучението като функция на сестринската работа.
2. Учебен процес. Етапи на учебния процес.
3. Специфични особености на учебния процес при обучение на деца и възрастни (здравни и болни).
4. Целево планиране на обучението. Видове учебни цели.
5. Подбор на учебното съдържание.
6. Принципи на обучение: научност, достъпност, нагледност в обучението, съзнателност и активност, системност, последователност, индивидуален подход, за трайно овладяване на знания и умения.
7. Форми на обучение – структура и основни характеристики. Лекция.
8. Форми на обучение – структура и основни характеристики. Учебно-практическо занятие.
9. Методи на обучение – видове и приложението им в учебния процес. Обяснително-илюстративни, евристични, репродуктивно-практически и изследователски методи.
10. Методи на обучение – видове и приложението им в учебния процес. Активизиращи методи, повишаващи познавателната активност на студентите.
11. Средства на обучение.
12. Условия за ефективност на обучението.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 10 от 9

13. Възрастният като обучаващ се.
14. Проблеми в обучението на възрастните.
15. Технологии за обучение на възрастни.
16. Методиката „работа в малки групи” – дидактическа характеристика.
17. Пациентът като обект и субект в процеса на обучение.
18. Взаимоотношенията „медицинска сестра-пациент” в учебния процес.
19. Болният в процеса на обучение на студентите-медицински сестри.
20. Професионално-педагогическо общуване. Педагогическо взаимодействие.

10. ПРЕПОРЪЧВАНА ЛИТЕРАТУРА:

10.1. ОСНОВНА:

1. Попов, Т. (ред.) Принципи и методика на обучението. Учебник за медицински сестри и акушерки. „Кота Принт”, София, 2006.

10.2. ДОПЪЛНИТЕЛНА:

1. Андреев, М. Процесът на обучението. УИ „Св. Климент Охридски”, София, 1996.
2. Воденичаров Ц., М. Митова, С. Младенова. Медицинска педагогика, АРТИК 2001, София, 2008.
3. Гюрова, В. Андрагогия – изкуството да обучаваме възрастни. УНИВЕРСАЛ ДРУМЕВ, София, 1998.
4. Гюрова, В. и съавт. Приключението учебен процес, Изд. „Агенция Европрес”, София, 2006.
5. Нишева, В. Медицинска педагогика. ИЦ „ВМИ – Плевен”, Плевен, 2002
6. Педагогика. Втора част: Теория на обучението. Дидактика. Т. Попов (ред.), „Типографика” ООД, София, 2009, с. 510.
7. Петров П., М. Атанасова. Образователни технологии и стратегии на учене. Веда словена - ЖГ, София, 2001.
8. Петрова, Г., М. Тодорова. Медицинска педагогика. Издателство ИМН, Пловдив, 2006.

11. АВТОР НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА:

Доц. д-р Здравка Радионова, дм, к-ра „Общественоздравни науки”, ФОЗ при МУ – Плевен.